

Kooskõlastustabel**Kooskõlastamise käigus esitatud märkused ja ettepanekud abipolitseiniku seaduse eelnõule**

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Eesti Abipolitseinike Kogule, Riigikohtule ja Õiguskantsleri Kantseleile. Esitatud sisulisi arvamusi ja ettepanekuid ning nende arvesse võtmist on kajastatud alltoodud kooskõlastustabelis.

Eesti Abipolitseinike Kogu: Illimar Reinbusch, juhatuse esimees (illimar@abipolitseikogu.ee)		
Eesti Abipolitseinike Kogu (EAPK) tänab võimaluse eest anda oma sisend abipolitseiniku seaduse eelnõule. Arvamuse koondamiseks kohtusime kõikide prefektuuride abipolitseinikega, kokku osales kolmes töörühmas üle 100 abipolitseiniku. Töögruppide arutelu ja selle analüüsi tulemusena esitame järgmised tähelepanekud ja ettepanekud.		
1.	1. Üleminekusätted: Abipolitseinike varasemaid kogemusi ja õpinguid tuleb individuaalselt arvesse võtta, et üleminek uuele koolitussüsteemile toimuks õiglaselt ning läbipaistvalt. Üleminekusätted peavad olema üheselt ja selgelt mõistetavad kõigile abipolitseinikele, võimaldades üleminekuks vajalike koolitusmahtude adekvaatset arvestamist nii Politsei- ja Piirivalveametis kui ka abipolitseinikel endil.	Nõustume, et uuele koolitussüsteemile üleminek peab olema abipolitseinikele õiglane, läbipaistev ja üheselt mõistetav. Eriti oluline on, et varasemad koolitused, teenistuskogemus ja väljaõpe oleksid arvesse võetud viisil, mis väldib topeltkohustusi ning annab kõigile abipolitseinikele selge ülevaate, milliseid nõudeid neil edaspidi tuleb täita. Selleks oleme kogu üleminekusätted tervikuna üle vaadanud.
2.	2. Koolituste sisu ja korraldus: Koolituste maht ja õpiväljundid peaksid olema juba kooskõlastuse ajal välja toodud, sest ilma nendeta on raske hinnata seaduses väljatoodud koolitusmahtude sobivust. Teeme ettepaneku mitte sätestada täpset koolituste tundide arvu seaduses ning sätestada need rakendusaktides. Abipolitseinikud rõhutasid kohtumistel korduvalt vajadust tulevikus koolitusi planeerida tänasest paindlikumalt, et arvestataks vabatahtlike ajalisi võimalusi.	Eelnõu koostamisel on lähtunud vajadusest tagada abipolitseinike väljaõppe ühtlane miinimumtase ning õiguselgus koolitusnõuete osas. Seetõttu on peame vajalikuks sätestada seaduses koolituste maht miinimumnõudena, mis loob selge ja kõigile arusaadava raamistiku. Väljaõppe õpiväljundid on täpsustatud rakendusaktis. Selline jaotus seaduse ja määruse vahel tagab tasakaalu ühelt poolt õiguselguse ja miinimumnõuete kehtestamise ning teiselt poolt vajaliku paindlikkuse koolituste praktilisel läbiviimisel.
3.	3. Vastutuse ja distsiplinaarvastutuse põhimõtted: Eelnõu § 47 lg 3 – palume arvestada, et abipolitseinik ei saa tasu politsei tegevuses osalemise eest ning ebaproportsionaalne oleks nõuda tahtmatult tekkinud kahju hüvitamist samas ulatuses kutseliste politseiametnikega.	Eelnõu koostamisel on arvestatud abipolitseiniku rolli eripära vabatahtliku ja tasu mittesaava isikuna ning vajadust tagada vastutuse ja distsiplinaarvastutuse proportsionaalsus. Abipolitseiniku varalise vastutuse aluspõhimõtted on kooskõlas avaliku teenistuse seaduses sätestatuga,

	Distsiplinaarvastutus ja varalise kahju hüvitamine peavad olema proportsionaalsed vabatahtlike tasuta töötamise rolliga.	<p>kuid vastutuse ulatus on selgelt piiritletud ja diferentseeritud süü vormi alusel. Tahtliku rikkumise korral on ette nähtud täisvastutus, kuid tahtluseta – hooletuse või raske hooletuse – korral on vastutus piiratud ning sõltub konkreetsete asjaolude kaalumisest. Lisaks on vastutuse ülempiir kehtestatud viisil, mis välistab ebaproportsionaalse koormuse vabatahtlikule. Eelnõus on üle võetud Kaitseliidu seaduses kasutatav lahendus, mille kohaselt ei tohi tahtluseta tekitatud kahju korral nõutav hüvitis ületada kuuekordset kahju tekitamise kuule eelnenud Statistikaameti avaldatud viimast kuukeskmist brutopalka (Kaitseliidu seadus § 53 lg 10). See tagab ühtse lähenemise vabatahtlike kaasamisel avalike ülesannete täitmisse ning tasakaalu avaliku vara kaitse ja abipolitseiniku kui vabatahtliku majandusliku toimetuleku vahel.</p> <p>Seega on eelnõus distsiplinaarvastutuse ja varalise vastutuse regulatsioon kujundatud proportsionaalselt, arvestades abipolitseiniku tasuta panust avaliku julgeoleku tagamiseks ning vältides põhjendamatult ranget vastutust tahtmatult tekkinud kahju korral.</p>
4.	4. Kulude hüvitamine: Seaduses tuleb selgemalt reguleerida, milliseid kulusid ja mis mahus vabatahtlikele hüvitatakse (nt tervisetõendid), et vabatahtlikud ei peaks kandma põhjendamatuid kulusid.	Eelnõus on kulude hüvitamise küsimus selgemalt reguleeritud, lähtudes põhimõttest, et abipolitseinikud kui vabatahtlikud ei pea kandma põhjendamatuid kulusid, mis tekivad seadusest tulenevate nõuete täitmisel.
5.	5. Terminoloogia: mõnes kohas kasutatakse väljendit "abipolitseinikuks nimetamine", teistes aga kirjeldatakse isikule "abipolitseinikule staatuse" andmist. Abipolitseiniku tegevuse eeskirja § 7 lg 2 punktides 1 ja 2 kasutatakse sõna abipolitseiametnik, kuid korrektne oleks abipolitseinik.	Oleme terminoloogia kasutuse üle vaadanud ja vajalikes kohtades teinud muudatused.
6.	6. Eelnõu § 4 sätestab abipolitseinike pädevused, nende hulgas objektivalves. Teeme ettepaneku lisaks objektivalvele lisada abipolitseinikele pädevus abistada politseid ka isikukaitstes, sest isikukaitse ei ole ainult ihukaitse, vaid näiteks ka mobiilkaitse (eskordid) ja komplekskaitse (Isikute kaitse ja objektide valve korraldamise alused, teostamise viisid ning koostöö kord).	Oleme võtnud ettepaneku arvesse ja täiendanud eelnõud § 4 lg 2 punkti 5, lisades, et abipolitseinik võib koos politseiametnikuga tegutsedes osaleda ka isikukaitse tegevustes, v.a lähikaitse tegevustes.
7.	7. Eelnõu § 4 lg 2 punkt 6 - "merereostuse avastamisel ning piiriveekogu reostuse	Selgitame, et eelnõu § 4 lõike 2 punkt 4 kohaselt on abipolitseiniku pädevuses

	<p>avastamisel ja likvideerimisel". Kuna piiriveekogu reostuse likvideerimisel on abipolitseinike kaasamine sätestatud, palume täpsustada abipolitseinike kaasamise merereostuse likvideerimisel?</p>	<p>merereostuse avastamine ning piiriveekogu reostuse avastamine ja likvideerimine. Merereostuse puhul piirdub abipolitseiniku roll avastamise ja reostusega seotud vaatluste, dokumenteerimise ning info edastamisega politsei juhiste alusel, kuna merereostuse likvideerimine ei ole PPA ülesanne. Piiriveekogudel, kus reostuse avastamine ja likvideerimine on PPA pädevuses, võib abipolitseinik politseiniku juhiste alusel osaleda ka reostuse likvideerimisel, sh reostustõrjevahendite kasutamisel ja muude vajalike tehniliste tegevuste elluviimisel.</p>
8.	<p>8. Eelnõu § 5 sätestab abipolitseinikule esitatavad nõuded. Teeme ettepaneku, et abipolitseinikuks ei tohiks nimetada ka rahvakohtunikku, analoogselt kohtute seaduse §103 lg 2 p 5, kus see sõimalus on piiratud politseiteenistuses oleval isikul.</p>	<p>Oleme ettepaneku arvesse võtnud ja lisanud eelnõu § 5 lg 1 punkti 11, et lisaks kohtunikule ja prokurörile ei saa abipolitseinikuks olla isik, kes on rahvakohtunik.</p>
9.	<p>9. Eelnõu § 5 lg 2 punkt 2 – “on sellise kehalise ettevalmistuse ja terviseseisundiga, mis võimaldab tal osaleda politsei tegevuses”. Teeme ettepaneku õigusselguse huvides ja segaduse vältimiseks viidata konkreetsele rakendusaktile.</p>	<p>Oleme täpsustanud eelnõu § 5 eraldi lõikega 5, mis näeb ette, et abipolitseiniku isikuomaduste ja kehalise ettevalmistuse täpsemad nõuded, ning nende kontrollimise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.</p>
10.	<p>10. Eelnõu § 7 punkt 1 sätestab, et abipolitseinikuks kandideerija esitab kirjaliku isikuankeedi. Teeme ettepaneku eemaldada “kirjaliku”, sest suuliselt ei saa isikuankeeti esitada, samuti teeme ettepaneku viidata isikuankeeti sätestavale rakendusaktile.</p>	<p>Oleme eelnõust isikuankeedi eemaldanud ning sätestame §-is 7 kandideerimisandmete kategooriad. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt kehtestab abipolitseinikuks kandideerimisandmete täpsema loetelu valdkonna eest vastutav minister määrusega.</p>
11.	<p>11. Eelnõu § 8 kirjeldatakse nõuetele vastavuse kontrolli ja taustakontrolli. § 8 lg 3 ja lg 4 dubleerivad teineteist, mõlemad viitavad taustakontrolli teostamisele peale nõuete vastavuse kontrolli läbimist.</p>	<p>Oleme sisse viinud muudatused, et lõiked 3 ja 4 ei dubleeriks enam teineteist. Sätted on ümber sõnastatud viisil, mis eristab selgelt nõuetele vastavuse kontrolli ja sellele järgneva taustakontrolli etapid ning tagab nende loogilise ja üheselt mõistetava järjestuse.</p>
12.	<p>12. Palume täiendavalt hinnata, kas eelnõus sätestatud taustakontrolli maht ja ulatus on proportsionaalne vabatahtlike tasuta töötamise rolliga.</p>	<p>Siseministeeriumi hinnangul on eelnõus sätestatud taustakontrolli maht ja ulatus on proportsionaalne vabatahtlike tasuta töötamise rolliga. Seletuskirjas on selle kohta pikemalt selgitusi ja põhjendusi.</p>
13.	<p>13. Eelnõu § 13 sätestab andmete säilitamise tähtaja, kuid ei märgita, millisest hetkest arvates loetakse määratud aega.</p>	<p>Oleme eelnõu § 11 täpsustanud ning lisanud selgesõnalise viite sellele, millisest hetkest andmete säilitamise tähtaeg kulgema hakkab.</p>
14.	<p>14. Eelnõu § 14 lg 4 - "abipolitseinik vastab tervisenõuetele", kuid ei sätestata konkreetseid</p>	<p>Oleme eelnõu § 12 täiendanud lõikega 5 ning näinud ette valdkonna eest vastutav</p>

	tervise nõudeid. Teeme ettepaneku antud sättes viidata rakendusaktidele.	minister kehtestab määrusega: 1) abipolitseiniku tervise nõuded; 2) samaväärse tervisekontrolli läbimisel saadud tervisetõendite loetelu; 3) nõuded tervisetõendi sisule ja vormile; 4) tervisekontrolli korra.
15.	15. Eelnõu § 16 lg 2 – “Abipolitseinik, kes täidab ülesannet, milleks on vaja lisateadmisi ja -oskusi, läbib vastava erialaõppe.” Hetkel on säte sõnastatud selliselt, et abipolitseinik juba täidab ülesannet ja siis läbib koolituse. Teeme ettepaneku muuta sätet järgnevalt: <i>“Lisateadmisi ja -oskusi nõudvate ülesannete täitmiseks peab abipolitseinik läbima vastava erialaõppe.”</i>	Oleme nõus, et senine sõnastus võis jätta mulje, nagu läbiks abipolitseinik erialaõppe alles pärast vastava ülesande täitmise alustamist. Selguse tagamiseks muutsime sätet (§ 14 lg 2) selliselt, et see kajastab nõuet läbida erialaõpe enne lisateadmisi ja -oskusi eeldavate ülesannete täitmist.
16.	16. Eelnõu § 4 ja § 17 käsitleb abipolitseiniku kaasamist kriisiolukorras ja kriisivalmiduse väljaõpet ning § 36 reguleerib abipolitseinikule kriisirolli määramist ja nendes sätetes viidatakse kriisiolukorrale. Juhime tähelepanu, et kriisiolukord ei ole täna õiguslikult sisustatud, samuti selle pädevuse lisamine ei sätesta abipolitseiniku pädevust, sest tegemist on olukorraga, mitte konkreetse tegevusega.	Nõustume, et „kriisiolukorra“ mõiste täpne õiguslik sisustamine on vajalik, et tagada normi õigusselgus ja üheselt mõistetav rakendamine. Oleme eelnõu koostamisel lähtunud arusaamast, et mõiste seostatakse tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus kavandatud määratlusega, mis loob sisulise ja süsteemse aluse kriisiolukorra mõiste kasutamiseks erinevates sektorites. Kuna tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus ei ole veel vastu võetud, ei ole võimalik sellele praeguses etapis formaalselt viidata. Seetõttu hindame eelnõu järgmistes menetlusastmetes uuesti, millal ja millises mahus saab kehtestatud mõistele viidata, tagamaks, et kasutatav terminoloogia oleks kooskõlas üldise kriisireguleerimise raamistikuga ning õigussüsteemi terviklikkusega.
17.	17. Eelnõu § 22 lg 1 punkt 2 - "käituda väärikalt nii politsei tegevuses osaledes kui ka väljaspool tegevuses osalemist, sealhulgas hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema usaldusväärset abipolitseinikuna või kahjustab Politsei- ja Piirivalveameti mainet". Teeme ettepaneku lihtsustada antud sätet järgnevalt: <i>„käituda väärikalt, sealhulgas hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema usaldusväärset abipolitseinikuna või kahjustab Politsei- ja Piirivalveameti mainet“.</i>	Peame kehtivat sõnastust vajalikuks, kuna see rõhutab abipolitseiniku kohustust käituda väärikalt nii abipolitseinikuna politsei tegevuses osalemisel kui ka väljaspool seda. Säte sellisel kujul tagab normi selguse ja aitab ühtlaselt hinnata juhtumeid, kus väärikas käitumine võib olla küsitav.
18.	18. Eelnõu § 24 sätestab abipolitseiniku õigused kohaldada erinevaid riikliku järelevalve meetmeid. Lg 2 vajab täpsustamist, sest II astme abipolitseinikud töötavad koos ametnikega ja ei vaja selle tõttu eraldi korraldust, samas kui III astme abipolitseinike	Selgitame, et § 24 lõikes 2 loetletud meetmeid tohib abipolitseinik rakendada üksnes politseiametniku korraldusel, olenemata sellest, kas abipolitseinik osaleb politsei tegevuses koos politseiametnikuga või täidab ülesandeid iseseisvalt.

	<p>puhul võib korralduse ootamine olla ajakriitiline ning vastutuse jagunemine jääb ebaselgeks. Samas eelnõu § 21 sätestab, et abipolitseinikul on õigus keelduda täitmast ebaseaduslikku korraldust, mis tekitab olukorra, kus abipolitseinik ei tohi ise otsustada meetme kohaldamist, aga peab suutma otsustada politseiametniku antud korralduse seaduslikkuse üle.</p>	<p>Seletuskirjas on nimetatud põhimõtte täpsemalt selgitatud.</p> <p>Lisaks märgime, et eelnõus sätestatud abipolitseiniku õigus keelduda ebaseadusliku korralduse täitmisest ei anna abipolitseinikule pädevust iseseisvalt otsustada riikliku järelevalve meetme kohaldamise üle. Tegemist on üldise õiguspõhimõttega, mille eesmärk on välistada ilmselgelt ebaseaduslike korralduste täitmine. Abipolitseinikult ei eeldata keerukat õiguslikku hinnangut, vaid keeldumise kohustus tekib üksnes juhul, kui korralduse ebaseaduslikkus on selge ja äratuntav.</p>
19.	<p>19. Eelnõu § 30 lg 3 sätestab püssi kasutamise III astme abipolitseinikule. Teeme ettepaneku antud säte ehk piirangud eemaldada, sest tulirelva kasutamine on igas olukorras erakorraline ja üldjuhul on tulirelva kasutamisega vajadus just tõrjuda vahetu kõrgendatud oht.</p>	<p>Oleme nõus, et tulirelva kasutamine on igas olukorras erandlik meede ning piirangu sidumine konkreetse astmega ei ole põhjendatud. Seetõttu oleme eelnõu § 30 lõike 3 sätte eemaldanud, et vältida eksitavaid tõlgendusi ja tagada ühtne lähenemine tulirelva kasutamise erandlikele alustele.</p>
20.	<p>20. Eelnõu § 31 lg 3 sätestab, et „Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor kehtestab korra, millega määratakse kindlaks II ja III astme abipolitseinikule lubatud“ ja sellele järgnevad erinevad korrad, mitte nimekiri lubatud asjadest.</p>	<p>Oleme märkuse arvesse võtnud ning vaadanud sõnastuse ja sellele järgneva loetelu tervikuna üle. Kõiki relvi puudutava olulise osa oleme sõnastanud eelnõus, PPA-l jääb õigus vaid tehniliste ja korralduslike küsimuste lahendamise oma sisemisekorraga.</p>
21.	<p>21. Teeme ettepaneku muuta liiklusseaduse § 199 lg 1, et abipolitseinikud saaksid teostada liiklusjärelvalvet ka varjatult, eritunnusteta sõidukiga ja erariides.</p>	<p>Selgitame, et PPA on teinud samasisulise ettepaneku LS § 199 lõike 1 muutmiseks. Arvestades ettepaneku põhjendatust ning selle kooskõla eelnõu eesmärkidega, oleme nimetatud ettepanekut eelnõu koostamisel arvesse võtnud ja vastav muudatus on eelnõus kajastatud.</p>
22.	<p>22. Eelnõu § 38 lg 3 sätestab kohustuse töötajal esitada tööst keeldumise avalduse, kuid selgusetuks jääb, kes on antud lõigus viidatud töötaja, korrektne oleks viidata abipolitseinikule. Samuti on selgusetu, kuidas ja millisel kujul peaks abipolitseinik kriisiolukorras keeldumise avalduse esitama, mõistlik oleks see sätestada sarnaselt reservväelastele kehtivate reeglitega.</p>	<p>Selgitame, et eelnõu on sõnastatud teadlikult sellisel kujul ning viide „töötajale“ on käsitletavas kontekstis üheselt mõistetavalt seostatav abipolitseinikuga. Samuti leiame, et kriisiolukorras tööst keeldumise avalduse esitamise kord ei vaja eraldi detailselt sätestamist seaduse tasandil.</p>
23.	<p>23. Eelnõu § 38 lg 4 sätestab kriisi lahendamises osaleva kriisirolliga abipolitseinikule hüvitise maksmise reegli. Teeme ettepaneku, et hüvitise maksmine oleks</p>	<p>Selgitame, et eelnõus sätestatud hüvitise maksmise põhimõtted kriisi lahendamises osalevale kriisirolliga abipolitseinikule on juba varasemalt seoses eriteenistuse ühtlustamise eelnõu, mis jõustus</p>

	kohustuslik ning reguleeritud sarnaselt eelmises punktis viidatud reservväelastega.	01.07.2022.a, ettevalmistamise käigus põhjalikult arutatud ja kaalutud ning valitud lahendus on teadlik.
24.	24. Abipolitseiniku tegevuse eeskirja lisa 10 sätestab abipolitseiniku tunnused õlakukattel. Juhime tähelepanu, et abipolitseiniku ja politseiametniku välitöö vormil ei ole õlakukatte kandmise kohta, samuti teeme ettepaneku eristada I, II ja III astme abipolitseinikud vastavalt ühe, kahe ja kolme tärniga õlakukattega.	Ettepanek on eelnõu koostamisel arvesse võetud.
25.	25. Palume täiendavalt hinnata, kas eelnõu seletuskirjas koolitustele planeeritud summad on piisavad, samuti palume eelnõu seletuskirjas hinnata abipolitseinike ümberõppe kulusid.	Selgitame, et eelnõu seletuskirjas on koolitustele planeeritud summade piisavust hinnatud. Samuti oleme täiendavalt seletuskirjas hinnatud abipolitseinike ümberõppega kaasnevaid kulusid.